

РЕЦЕНЗІЯ

офіційного рецензента - завідувачки відділенням реабілітації репродуктивної функції жінок ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України», доктора медичних наук, професора, Корнацької Алли Григорівни на дисертацію Бугро Вікторії Валеріївни «Оптимізація діагностики, лікування та профілактики запальних захворювань статевих органів у жінок фертильного віку викликаних інфекціями, що передаються статевим шляхом на тлі тютюнопаління», яка подана до разової спеціалізованої вченої ради ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені О.М. Лук'янової НАМН України», що створена відповідно наказу ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України» від 27.03.2024 №26-33/1/63 на здобуття наукового ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина»

Актуальність теми дисертації. Більше 500 років тому Колумб відкрив не тільки острів Тобаго (звідси назва «табак»), але і епоху табакокуріння. На нашій планеті курять приблизно 1,3 мільярда людей. Тютюнопаління є причиною близько 90 % усіх випадків смерті від раку легень. Фактично щороку від такого виду раку помирає все більше жінок, ніж від раку грудей. Доведено, що тютюновий дим містить біля 7 тисяч шкідливих сполук, 250 з яких є токсичними та мають системний вплив на організм. За шкалою фізичної і психічної залежності табакокуріння має вищий рівень, ніж залежність від алкоголю, амфетаміну та гашишу.

Вживання тютюну жінками репродуктивного віку призводить до порушень функції ендокринної системи, що може проявлятися порушенням менструального циклу, гормонального гомеостазу із зниженням естрогенів в крові, ранньою менопаузою, зниженням факторів імунного захисту організму в тому числі, локально, що як кофактор призводить до сприятливих умов щодо розвитку запальних процесів органів статевого тракту. Тютюнопаління під час вагітності призводить до ускладнень її перебігу, до народження дітей з низькою масою тіла, передчасних пологів, мертвонародження та ін.

Згідно опитування дорослих українців, що проведено в рамках науково-дослідної роботи у відділенні медичних, психосоціальних проблем здоров'я сім'ї та дітей шкільного віку ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені О.М. Лук'янової НАМН України» під час воєнного стану, встановлено, що на питання «Чи стали Ви більше курити у зв'язку з початком воєнних дій?» дали ствердну відповідь 55,5 % жінок-активних курців.

Зважаючи на вищезазначене, дисертаційна робота Бугро В.В. «Оптимізація діагностики, лікування та профілактики запальних захворювань статевих органів у жінок фертильного віку викликаних інфекціями, що передаються статевим шляхом на тлі тютюнопаління» є актуальною, сучасною, особливо в теперішній час в Україні.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційна робота Бугро В.В. є фрагментом тем науково-дослідних робіт (НДР) «Удосконалити методи діагностики, лікування та профілактики захворювань статевих органів у жінок викликаних інфекціями, що передаються статевим шляхом та визначити роль соціальних і медичних факторів при цих захворюваннях» (№ державної реєстрації: 0119U103977) та «Дослідити вплив факторів воєнної агресії на репродуктивне здоров'я жінок та розробити заходи прегравідарної підготовки» (№ державної реєстрації: 0122U201740), що виконувались у відділенні проблем здоров'я жінки фертильного віку ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України». Здобувач, як співвиконавиця НДР виконувала її окремі фрагменти.

Ступінь обґрунтованості наукової новизни та практичної значимості результатів дослідження. Наукова новизна результатів дисертаційного дослідження: проведені дослідження дозволили уточнити сучасні етіологічні чинники хронічних запальних захворювань статевих органів (ХЗЗСО), в тому числі, що викликані інфекціями, які передаються статевим шляхом (ІПСШ), особливості їх перебігу у жінок фертильного віку та визначити основні патогенетичні механізми порушення репродуктивного здоров'я на тлі тютюнопаління.

Вперше на основі всебічного аналізу особливостей мікробіоценозу статевого тракту та імунної системи, гормональних змін, психологічних характеристик та морфологічної картини у жінок фертильного віку визначені патогенетичні взаємозв'язки між ХЗЗСО, станом РЗ та впливом тютюнопаління.

Отримані результати дозволили розробити та успішно впровадити в практику обґрунтований етапний ефективний індивідуалізований алгоритм діагностично-лікувальних заходів й профілактичних дій, спрямованих на покращення репродуктивного здоров'я жінок, які зловживають тютюном.

Достовірність наукових результатів забезпечується вдало визначеними групами дослідження, використанням сучасних методів обстеження, результати які дають вичерпні відповіді на завдання дослідження.

Наукові дослідження виконані здобувачем Бугро В.В. в ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О. М. Лук'янової НАМН України» під керівництвом головного наукового співробітника відділення впровадження та вивчення ефективності сучасних медичних технологій в акушерстві та перинатології, завідувачем відділенням проблем здоров'я жінки фертильного віку ДУ «Інститут педіатрії, акушерства і гінекології імені академіка О.М. Лук'янової НАМН України», доктор медичних наук, старшим дослідником Подольського Володимира Васильовича.

Отже, в дисертаційній роботі поставлене наукове завдання раціоналізувати методи діагностики, лікування та профілактики порушень репродуктивного здоров'я викликаних ІПСШ у жінок фертильного віку на тлі тютюнопаління виконано в повному обсязі, здобувач повною мірою оволодів методологією наукової діяльності.

Оцінка змісту дисертації, її завершеність та дотримання принципів академічної доброчесності. Дисертаційна робота є завершеною науковою працею і свідчить про наявність особистого внеску здобувача у науковий напрям «акушерство та гінекологія». За своїм змістом наукова робота Бугро В.В. повністю відповідає сучасним вимогам, написана з дотриманням принципів академічної доброчесності.

Розглянувши звіт подібності за результатами перевірки дисертаційної роботи на текстові співпадіння, можна зробити висновок, що дисертаційна робота Бугро В.В. є результатом її самостійних досліджень, не містить елементів фальсифікації, компіляції, фабрикації, плагіату та запозичень. Використані ідеї, результати і тексти інших авторів мають належні посилання на відповідне джерело.

Оцінка оформлення, стилю викладення й обсягу дисертації, зауваження щодо оформлення. Дисертаційна робота написана доступно для сприйняття, сучасною грамотною українською мовою із використанням загальноприйнятої наукової термінології.

Дисертація складається з вступу, 8 розділів власних досліджень, висновків, практичних рекомендацій, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг дисертації – 158 сторінок.

У **вступі** дисертант чітко окреслює актуальність теми, її мету, завдання та методи дослідження, основні наукові та практичні результати, надає інформацію про особистий внесок, апробацію дисертаційної роботи та її технічну характеристику.

У **першому розділі** роботи автор проводить глибокий аналіз негативного впливу тютюнопаління на організм жінки репродуктивного віку, особливо за наявності запальних захворювань. Вдало структурує тематичні блоки обговорень, використовуючи сучасні іноземні та вітчизняні літературні джерела, в результаті чого актуальність дослідження є цілком доведеною.

У **другому розділі** дисертації автор наводить характеристику обстежених жінок, логічно обґрунтовуючи їх розподіл за групами, надає всебічну характеристику методів дослідження, що використані в роботі та повністю відповідають поставленим завданням, в тому числі детально описуючи психологічні тести, згідно яких аналізувався психо-емоційний стан обстежених жінок. Особливу увагу привернув вдалий візуальний формат подачі дозозалежного впливу нікотину та котиніну на ріст різних мікроорганізмів – якість та інформативність фотографій, виконаних безпосередньо в лабораторних умовах.

Третій розділ дисертаційної роботи визначає особливості тривалості тютюнопаління, кількісні та якісні характеристики випалюваних цигарок, причини, що мотивують жінок до такої дії. Важливою частиною розділу є клініко-соматична характеристика обстежених жінок, що виявило залежність від характеру впливу тютюнового диму на організм.

Розділ четвертий надає вичерпну інформацію про особливості мікробіоценозу статевих шляхів у жінок, які знаходяться під впливом тютюнопаління та мають ХЗЗСО, в тому числі, що викликані ІПСШ. Важливою характеристикою розділу є результати як кількісного так і якісного складу мікробіоти статевих шляхів, що в результаті роботи дає шанс лікарю та пацієнтці з початкового етапу лікування обирати індивідуалізовані патогенетично обґрунтовані антимикробні препарати та протизапальну терапію.

Характеристика основних показників імунної відповіді в **п'ятому розділі** дисертації чітко демонструє зміни імунного гомеостазу у жінок залежно від наявності у них ХЗЗСО та особливостей впливу тютюну на їх організм.

В **шостому розділі** проаналізовані зміни показників гормонального гомеостазу у жінок із ХЗЗСО, в тому числі викликані ІПСШ під впливом тютюнопаління, де проаналізовані рівні концентрацій як гонадотропних та статевих, так і стрес-асоційованих гормонів, що розкривають біохімічну складову клінічних проявів

порушень менструального циклу у обстежених жінок та є вагомим підґрунтям для подальшої маршрутизації жінок на лікувальному етапі.

Сьомий розділ надає характеристику психоемоційного стану обстежених жінок фертильного віку із ХЗЗСО, в тому числі викликаними ІПСШ та які знаходяться під впливом тютюну, особливості змін міжособистісної поведінки та психоемоційних розладів, розуміння чого є вкрай важливим саме на початковому етапі лікування, коли жінка починає свій шлях до боротьби із тютюнозалежністю.

У **восьмому розділі** за допомогою цитологічних досліджень деталізований стан шийки матки у жінок із ХЗЗСО, в тому числі, викликаними ІПСШ, які піддаються шкідливому впливу тютюну, доведена кофакторність такого впливу на клітинному рівні, що відображено якісною та доступною для сприйняття візуальною подачею матеріалу.

Дев'ятий розділ ознайомлює із результатами дослідження сучасного та чутливого показника – перекісного окислення ліпідів, а саме продуктів його первинного та вторинного перетворення, які своїми кількісними характеристиками підтверджують глибину негативного впливу синергії ХЗЗСО та тютюнопаління на організм жінок репродуктивного віку.

У **десятому розділі** представлений широко розгалужений алгоритм надання комплексної медико-психологічної лікувально-профілактичної допомоги жінкам фертильного віку із ХЗЗСО, в тому числі, що викликані ІПСШ та на тлі тютюнопаління, всі етапи якого є виходять логічно й патогенетично обґрунтовані результатами наукових досліджень, наведених у попередніх розділах роботи та виявляють свою високу ефективність.

Дисертаційна робота оформлена відповідно до вимог наказу МОН України від 12 січня 2017 р. № 40 «Про затвердження вимог до оформлення дисертації».

Оприлюднення результатів дисертаційної роботи. Наукові результати дисертації висвітлені у 10 наукових публікаціях здобувача, серед яких: 3 статті у періодичних наукових виданнях, проіндексованих у базах даних Web of Science Core Collection та/або Scopus; 7 рішень про реєстрацію договору, який стосується права автора на твір. Також результати дисертації були висвітлені та обговорені на Пленумі ГО «Асоціація акушерів-гінекологів України» та 5 науково-практичних фахових конференціях.

Науковий рівень публікацій здобувача Бугро В.В. за результатами аналізу робіт виявився високим із достатнім висвітленням наукових результатів, викладених в дисертаційному дослідженні, де дотримані принципи академічної доброчесності, біоетична експертиза, проведена на різних етапах роботи не виявила порушень принципів етики та деонтології по відношенню до жінок, які брали участь у дослідженні, медичних працівників, які були долучені до виконання досліджень на будь-якому етапі роботи, правил та розпорядку в закладах, в яких проводились дослідження та чинного законодавства України.

Недоліки та зауваження до дисертаційної роботи. До зауважень, які виявлені під час рецензування роботи, можна віднести невідповідність оформлення деяких літературних джерел, наведених у списку літератури, обраному стилю для списку літератури.

Також вважаю необхідним прибрати прізвища композиторів, народжених на території сучасної російської федерації та назви їх музичних творів із переліку тих, що рекомендовані до прослуховування в рамках проходження терапії.

Бажано більш чітко в тексті роботи виділити бази, де жінки проходили обстеження та лікування в рамках виконання даного дослідження.

Вважаю, що висловлені зауваження не є визначальними і не зменшують загальну наукову новизну та практичну значимість результатів та не впливають на позитивну оцінку дисертаційної роботи.

Питання, які виникли під час рецензування дисертаційної роботи:

Чи проводилось серед пацієнок перед початком лікування виявлення їхньої мотивації до відмови від паління? Якщо так, який розподіл жінок був щодо однозначно позитивної відповіді та амбівалентної?

Висновок про дисертаційну роботу.

Вважаю, що дисертаційна робота здобувача ступеня доктора філософії Бугро Вікторії Валеріївни на тему «Оптимізація діагностики, лікування та профілактики запальних захворювань статевих органів у жінок фертильного віку викликаних інфекціями, що передаються статевим шляхом на тлі тютюнопаління», виконана на високому науковому рівні, не порушує принципів академічної доброчесності та є закінченим науковим дослідженням, сукупність теоретичних та практичних результатів якого розв'язує наукове завдання, що має істотне значення медичної науки, в тому числі

для акушерства та гінекології. Дисертаційна робота за актуальністю, практичною цінністю та науковою новизною повністю відповідає вимогам чинного законодавства України, що передбачені в п.6 – 9 «Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України № 44 від 12.01.2022 р.

Здобувач Бугро Вікторія Валеріївна заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 22 «Охорона здоров'я» за спеціальністю 222 «Медицина».

Рецензент:

Завідуюча відділенням реабілітації
репродуктивної функції жінок,
д.мед.н., професор,

Алла КОРНАЦЬКА

Підпис А. Корнацької засвідчую

Учений секретар інституту,
старший дослідник
канд. мед. наук

Олександр МІРОШНИКОВ

Ковальчук В.І.

